St. 3. Maribor, dne 19. januarja 1911. Tečaj XLV

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja" v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškovnega društva" dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta štev. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Avstrijski proračun.

Vsako leto predloži finančni minister poslancem v državnem zboru račun državnega gospodarstva za prihodnje leto, vse dohodke, ki jih bo imela država, in vse stroške za uradnike, državni dolg, vojsko, upravo in gospodarstvo. Za vsakega državljana je zanimivo vedeti, kako se pri nas z davkom gospodari. Priobčujemo torej najvažnejše številke.

Za leto 1911 upa finančni minister vseh dohodkov 2818 milijonov kron, to je vsak avstrijski državljan naj bi plačal po 93 kron. To seveda niso le direktni davki. Znesek plačuješ, ko vživaš kavo in sladkor, ko rabiš tobak in se voziš po železnici.

Davki sami bodo prinesli 1698 milijonov 250.800 kron. Od tega zneska ne znaša zemljiški davek niti 50 milijonov. Lani so imeli davke za 36 milijonov nižje proračunjene.

Posebni davki znašajo:

	milj. K				milj. K
hišnorazredni . .	93·7	letos	več	za	10·27
obrtni	36·79				
od akcij in bank .	66·5	„	„	„	1·75
osebna dohodnina .	81·—	„	„	„	2·1
sladkor	144·—	„	„	„	8·—
pivo	77·5	„	manj	„	1·—
petrolej	22·—	„	več	„	0·6
od zaklane živine .	17·2	„	„	„	0·5
davek od voznih kart	22·5	„	„	„	2·2
loterija	34·3	„	„	„	1·—

Od tobaka pričakujejo vseh dohodkov 290 milijonov. Čez ta davek se še najmanj pritožujejo. Naša država je največji tobačni tovarnar na svetu. Še na tuje prodamo domačih cigar za več milijonov. Plače delavcem in delavkam znašajo v tobačnih tovarnah 29'8 milijonov, ostala uprava do 10 milijonov; tobaka kupijo doma za 22 milijonov, na tujem za 40 milijonov kron. Le na Rumunskem hoče vlada kupiti v prihodnjih letih do 2 milijona kg tobaka. Morebiti bi tudi pri nas na mnogih krajih tobak dobro uspeval, ko bi ga smeli pridelovati. Država ima pri tem najboljšem podjetju 183 milijonov čistega dobička. — Vse železnice donašajo 811,156.400 K, to je 34 milijonov več kakor lani, stroški 749,776.900 kron. Pri tem je proračunjeno, da se bo 116'2 milijonov dalo za nove železnice. Denar, ki ga imamo v železnicah, se prav slabo obrestuje. Pravijo, da pri nas ne znamo s tem gospodariti. Od pošte, brzojavov, znamk, bo dohodkov v trgovinskem ministrstvu 205 milijonov, za 13 milijonov več kakor lani.

Stroški so pa tudi veliki:

Za najvišji sodni dvor damo 11'3 milijonov, ravno toliko na Ogrskem, torej skupno 22'6 milijonov. Za cesarsko pisarno 189.000 K. Državni zbor stane 4,165.083 K; za vojaštvo in skupne zadeve 324 milijonov, in deželno brambo 97 milijonov. Za pouk in bogočastje, to je vse državne šole in univerze 105 milijonov; finančno ministrstvo porabi 854 milijonov, trgovsko ministrstvo 223 milijonov, justično ministrstvo, torej vse sodnije, 87 milijonov; za nova poslopja 25 milijonov; ministrstvo javnih del 100 milijonov. Za same pokojnine bo treba plačati visokim in nizkim gospodom 111 milijonov. Le bivši ministri dobijo čez 700 tisoč kron pokojnine na leto. Za te je jako dobro. Če so le nekaj dni v tej visoki časti, dobijo za celo življenje 8000 do 16 tisoč kron pokojnine na leto. Pokojnina se je le od lani zvišala za 12 milijonov kron.

Še pred šestimi leti so znašali vsi dohodki avstro-ogrske države le 1800 milijonov, in približno toliko tudi stroški. Torej smo v tem kratkem času napredovali za 1000 milijonov dohodkov in stroškov. Takrat so znašali vsi direktni in indirektni davki 1339 milijonov kron, zdaj znašajo 1698 milijonov. Od tobaka smo dobili takrat le 320 milijonov, zdaj 390 milijonov, od loterije 27 milijonov, zdaj 35 milijonov. Povsod se nam kaže živahen napredek, ki prav živo priča, da hočejo ljudje dobro živeti.

Slabo je pa za nas, da gre toliko našega denarja na tuje. Vsako leto damo blizu 400 milijonov K za same obresti tujim kapitalistom od našega dolga. Večina tega denarja gre na Francosko. Prejšnja leta smo se odškodovali s kupčijo. Ker so bile letine dobre, smo dobili od tujih držav za svoje izdelke, posebno za živino, sladkor in razne obrtne priprave čez 300 milijonov kron več, kakor smo mi plačali drugim. Vsled slabe letine v zadnjih letih smo pa morali do 400 milijonov več doplačati tujcem, kakor smo dobili mi. Tu se zopet vidi, da trpijo vsi, če se kmetu slabo godi. Potemtakem smo v zadnjem času dali na leto 800 milijonov več tujcem, kakor smo od njih prejeli.

Mažari so pa precej za nami. Tam ima država 1671 milijonov dohodkov. Je res le 19 milijonov ljudi, pri nas pa 29 milijonov, vendar smo mi precej na boljšem. Pri nas pride na vsakega človeka natančno 9'3 K davka, na Ogrskem le 7'7 K. Lahko bi pa tudi rekli, da so pri nas hujši davki, kakor na Ogrskem. Mi pa vemo, da smo imovitejši in bolj petični, kakor Ogri.

Argentinsko meso.

Kakor da bi prišel nov odrešenik v deželo, tak krik in šum je nastal, ko je pretekli teden dospelo na parniku Wyandotte argentinsko meso v Trst, in odtod razposlalo v mesta, ki jih je vlada že v naprej določila. Ponekod so se vedli meščani kakor znoreli vsled tega dogodka. Čakali so na kolodvorih meso in ga hodili v trumah gledat v mesnice.

Vlada je odredila, da mora imeti vsak mesar, ki prodaja to meso, na mesnici zunaj napis „Argentinsko meso". Drugega mesa kot argentinskega na isti stojnici in v isti mesnici istotako ne sme prodajati. Tudi ne sme prilagati argentinskemu mesu kosti domače živine. Mesarji so razen tega primorani, prodajati argentinsko meso po določenih cenah, sprednji del kg po 1 K 20 vin., zadnji del kg po 1 K 40 v. Mesarje, ki bi se ne ravnali po teh predpisih, zadene občutna kazen.

V devetdesetih letih preteklega stoletja se je odigrala v Avstriji enaka igra. Vse je kričalo, da je kruh predrag, in da se mora uvažati vsled tega tuje žito. In prišlo je k nam žito iz Argentinije in iz Severne Amerike. Cene našim žitnim vrstam so padle neprimerno nizko, kmet-poljedelec ni dobil za svoj trud nobenega plačila, ampak je delal z izgubo, a meščani so jedli kljub vsemu temu kruh in žemlje ravno tako drago kot prej. Takrat se je zadal strahovit udarec našemu avstrijskemu poljedelstvu, katerega še dandanes občuti, sedaj se hoče enako silno udariti avstrijskega živinorejca. Žalostno pa je posebno, da se najdejo ljudje, kateri od veselja poskakujejo, ko se koplje grob našemu kmetu.

Avstrijska vlada je dovolila 10.000 ton uvoza argentinskega mesa, to je toliko, kakor da bi se dovolilo Argentiniji uvoziti 30 do 35 tisoč volov. Kako pametna je naša politika tudi na tem polju, je razvidno iz tega, da se tako tuji deželi, kakor je Argentinija, s katero nimamo nič skupnega, dovoli izredno visoko število uvoza, dočim se sosednji Srbiji namerava po novi trgovinski pogodbi dovoliti le 15.000 volov. Resnici na ljubo moramo seveda omeniti, da je ogrska vlada avstrijsko dovoljenje glede uvoza argentinskega mesa omejila na 2000 ton, in s tem živinorejcem vsaj nekoliko priskočila na pomoč. Sedaj se kaže, da ima pogodba z Ogrsko vendar tudi svoje dobre strani, zato pa je tudi svoječasno Plojev klub, ki druži v sebi protiljudske liberalne poslance, s tako silo nastopal proti nagodbi. Ako bi danes ne imeli nagodbe, bi avstrijski živinorejci tudi nobene zaščite ne imeli.

Splošno je znano, da argentinsko meso ni dobro, a tudi ne mnogo ceneje, kakor naše. A veselje vlada v meščanskih in protikmečkih krogih radi tega, ker se zada sedaj silen udarec kmečkemu stanu in se ga zopet občutno oslabi. Čim slabejši je kmet, tem svobodnejši so obrtni, trgovski, fabriški in meščanski sloji. Toda vprašanje je, ali bo pogin kmečkega stanu za državo koristen? Prepričani smo, da ne. Zato se bodo naši listi, naše organizacije in naši poslanci borili proti vsem sovražnikom kmečkega stanu in proti

PODLISTEK.

Iz sanj v življenje.

(Slika; spisala Marica T.).

Lepa narava je vzela slovo,
pisane rožice več ne cveto . . .

Mrzel, jesenski večer! Iz megle je nalahno pršil dež, in le zdaj pa zdaj je potegnil veter, prinašajoč debelejše kaplje. Bila je ena izmed onih mrzlih noči, ko umira narava, ko mrzli jesenski piš poje nagrobnico krasnemu življenju v naravi.

Po veliki cesti proti mestu je stopala deklica, počasi, neenakomerno, ne vedoč kam, lačna in brez kruha. Veter je kaj čudno pihljal z njeno raztrgano, ubožno obleko, in sama je večkrat pogledala na že premrzle noge, kjer so ji moleli prsti iz obuvala.

Čutila se je tako osamljeno, kot še nikoli. Vzbudila se ji je želja, splavati tja daleč v sinje višave za ljubo ji mamico in predobrim očetom. Oh, koliko časa ju že ni videla!

Oh, ko bi splavala ptica meglena —
gori v sinje višave,
da bi se videla mamica draga . . .

Iz premišljevanja jo vzbudi nekaj bliščečega na tlaku. Pripogne se, da vidi, kaj je. Bila je majhna, srebrna svetinjica.

„Prodala bom to," reče sama pri sebi, „in za to, kar bodem dobila, si lahko kupim kruha."

Šele sedaj je spoznala, da je prišla v svoji zamišljenosti čisto do mesta. Hitro stopi k zlatarju.

Gospa zlatarjeva je sedela pri mizi in nekaj brala. Ko opazi deklico, jo hitro vpraša, česa želi.

„Milostna gospa, tu sem našla nekaj, mislim, da bo srebrno. Prosim Vas, če hočete kupiti, ker rabim denar. Uboga sem, sama na svetu, lačna in brez kruha. Za ta denar si kupim vsaj za nekaj dni kruha in nekoliko tople juhe," prosi deklica.

Pri spominu na kruh in toplo juho se je zganila in nevede tlesknila z jezikom, da jo je gospa čudno pogledala.

Svetinjico, kojo ji je podala deklica, nekoliko ogleduje, potem pa pravi:

„Kupujemo sicer zlate in srebrne reči, a da bi kupila to, mi noče v glavo."

„Saj je to srebro, ali ne milostna?" vpraša nekoliko v strahu deklica.

„Vem, da je srebro, a ti hočeš prodati mogoče že blagoslovljeno svetinjico, na kateri je naslikana Devica Marija," jo poučuje gospa.

„Kdo je ta Marija?" se čudi deklica. „Tudi jaz sem Marija imenovana, torej je tukaj mogoče ravno tako siromašna deklica naslikana, kaj ne?"

„Kako? Ubogi otrok, ali ne veš, da je to preblažena Devica Marija, mati Sina božjega, ki nas je odrešil?"

„Od česa nas je odrešil in kje nas je rešil"; povprašuje nevedna deklica.

„Od pekla, in nam odpri vrata v nebesa."

„In kje so ta odprta vrata? In ali je tam toplo in je dovolj jesti?" povprašuje Marica.

„Ti torej ne poznaš Boga, ne njegove presvete Matere?"

„Seveda ne! Sama sem na svetu. Oni, koje sem ljubila, so mi umrli in me pustili samo tukaj. Brez cilja, brez upanja na boljšo bodočnost živim v nadi, da se skoro preselim v brezsanjsko, boljše življenje. Da, umrla bom, videla, in se po dolgem hrepenenju sešla z onimi, koje ljubim . . ."

„Dete moje!" reče gospa, „Ali hočeš, da te popeljem jaz v hišo, kjer boš našla svojo srečo? Tam ne boš trpela ne mraza ne lakote, učila se Boga ljubiti, ga spoznavati in mu služiti?"

„Nič več mraza, nič lakote? Ali se gre tje skozi tista odprta vrata? Saj so potem to nebesa, kaj ne?"

„Ne, nebesa to še niso, toda pot je, po kateri se pride tje."

In dobra gospa je peljala Marijo skozi druga vrata v hišo, kjer je dobila večerjo, kakoršne v svojem življenju še ni vžila. Kmalu potem je spala v snažni postelji.

Drugi dan jo je peljala gospa v samostan, kjer so jo sprejeli kot pridno učenko. Par let pozneje je sprejela redovno obleko sestra usmiljenka. Ob tej slovesnosti jej je dala gospa zlatarjeva svetinjico nazaj, rekoč: „Vzemi svetinjico, hrani jo, ker za-te ni samo srebrna, ker ti je pomagala najti srečo. Naj te bodri v življenju v grenkostih tvojega stanu, in gotovo ti bo spremljevalka skozi odprta vrata v nebesa, ako boš živela po naukih Križanega."